

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitate, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

XXII. An immunitate priuetur hæreticus? Vbi etiam de hæresis suspecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

tonius de Marinis in *resolut. quotidian.* cap. 171. num. 5. & Nouarius in *summa Bullarum*, tit. de immunit. Eccles. num. 72. ex eo, quod in Constitutione Gregorij XIV. priuatur immunitate tantum assassinus, tales autem non sint proprie, & rigorose assassini, & ita in sacro Concilio anno 1615. decisum fuisse refert Rouitus in *pragmat. 1. de assassinio*, num. 49. Vnde multo magis contra Farinacium de immunit. q. 8. num. 130. & 133. Bonacinam *loc. cit.* n. 7. & Cutellium *cit. lib. 1. q. 20. n. 3.* sequitur, quod immunitate neque priuatur, qui per proclamata gubernatoris Urbis pro assassino habetur, si assassinus de iure non sit.

SECTIO VII.

An priuatur testis, qui pecunia conductus falsum deponit, unde accusatus ad mortem damnatus fuit? Vbi etiam de Iudice damnante?

SUMMARIUM.

- 1 Assassinus est, & immunitate priuatur testis, qui pecunia, vel alio aequivalenti corruptus, falsum deponit, unde innocens morte damnatus fuit.
- 2 Item Iudex qui pecunia, vel alio aequivalenti corruptus innocentem morte damnauit.
- 3 Opinio, & distinctio in contrarium allata diluitur ab Auctore.
- 4 An autem testis, & iudex, si id fecerint, sed non media pecunia, vel alio aequivalenti, priuentur etiam immunitate, tanquam proditorie occidentes, dissentiunt Doctores.
- 5 Opinio negatiua est probabilior.
- 6 In penis praesertim priuationis immunitatis non sufficit equiparatio, sed requiritur identitas, si casus tamen aliquis contingat, in dubio consulendus est summus Pontifex.

SEquitur sextò, quod etiam assassinus sit, & immunitate priuatur testis, qui pecunia, vel alio aequivalenti corruptus falsum deponit, unde innocens ad mortem damnatus fuit. Item & Iudex, qui similiter pecunia, vel alio aequivalenti corruptus innocentem ad mortem damnauit, quia & tales verè sunt assassini. Atque ita docent Mar. Ital. *lib. 1. cap. 5. §. 4. & 5. n. 114. & seq.* Cutellius *cit. lib. 1. q. 19. n. 14. & 15.* & Peregrin. *cap. 7. num. 42.* contra Bonacinam docentem *disp. 3. q. 7. punct. 6. §. 3. n. 8.* oppositum esse etiam probabile, ex eo, quod testis, & Iudex in dicto casu non sint verè, & proprie assassini, cum non proprie, & physice occidant, sed minus rectè, quia alioquin dici posset, quod neque mandans aliquem occidi media pecunia, sit verè assassinus, & sic penas assassini non contrahat, quod ex probabiliori, & etiam ex communiori opinione Doctorum non admittitur, vt *suprà* dicebamus.

4 An autem tales, si id fecerint, sed non media pecunia, vel alio aequivalenti, priuentur etiam immunitate, tanquam proditorie occidentes.

Affirmant Mar. Ital. *loc. supra cit.* Zambellus in *Reperit. Mor. verb. Ecclesia quoad eius immunitatem*, n. 10. Cutellius de immunit. Eccles. *lib. 1. q. 19. num. 11. & 12.* & alij.

5 Negant autem probabiliori Peregrinus n. 42. Bonacina num. 4. Caltrus Palas *rom. 2. tract. 1. disput. unic. punct. 10. num. 8.* & Diana *part. 4. tract. 1. resol. 104.* cum non proprie, & physice occidant, quod ad proditorie occidentem, etsi non ad assassinum, vt *suprà* dicebamus, requiri videtur ex vi Constitutionis Gregorij XIV. proditorie occidentes tantum excipientis. Et in penis

(praesertim priuationis immunitatis Ecclesiae, cum tractetur de praedictio illius) non sufficiat equiparatio, sed requiratur identitas. Quapropter ad minus, si casus contingat, cum sit valde dubius, consulendum arbitror Summum Pontificem, sicuti rectè notauit Farinac. in *append. de immunit. cap. 7. n. 142.* & Diana *cit. resol. 14. & part. 1. tract. 1. resol. 19.*

DVBITATIO XXII.

An immunitate priuatur haereticus? Vbi etiam de haereticis suspecto.

SUMMARIUM.

- 1 Haereticus, qui pertinaciter credit aliquid contra fidem, priuatur immunitate, etiamsi talis esse solum praesumatur.
- 2 Ministri Curiae secularis possunt talem reum ab Ecclesia extrahere, non vt iudicent, sed vt consignent eum Iudici Ecclesiastico iudicandum.
- 3 Haereticus non priuatur immunitate ob alia crimina à crimine haereticis distincta.
- 4 Haereticus, qui de haeresi fuit punitus, immunitate priuatur etiam ob alia delicta à crimine haereticis distincta.
- 5 Delictum quando non excipitur, neque persona quoad illud excipi debet. Quod probatur multis rationibus.
- 6 Haeretici in illis locis, in quibus impunè viuunt, gaudent immunitate pro delictis non exceptis.
- 7 Et multo magis, qui ab haeresi recesserunt, & Ecclesia reconciliati sunt.
- 8 Suspectus de haeresi, eo quod auxilium praestet aliquo modo haeretico, vel blasphemus non gaudet immunitate, non per se, sed ratione haereticis, cuius suspicionem incurrit.
- 9 Suspectus de haeresi ob bonum publicum, & ob fauorem fidei ab Ecclesia extrahi potest, vt examini subiiciatur.
- 10 Cognitio haereticis, & apostasia à fide, cum sit eiusdem speciei, & sortilegijs haeresim contineat, ad forum tantum Ecclesiasticum spectant, nullumque ius in iis iudices seculares habent.
- 11 In ordine ad forum Ecclesiasticum tantum immunitas Ecclesiae locum non habet, vt ex probabiliori DD. sententia.
- 12 Iudex laicus debet suspectos de haeresi retinere, vt eos deinde Iudici Ecclesiastico tradat.
- 13 Dictio (quoquo modo) est generalis, omnia comprehendens.
- 14 Iudices laici olim poterant cognoscere de crimine haereticis, hodie non possunt sub pena excommunicationis ipso facto incurrenda.
- 15 Questio facti criminis haereticis non est magis spiritalis, quam questio facti aliarum spiritalium, de quibus Iudex secularis de facto cognoscit.
- 16 Cognitio de questione facti non est proprie cognitio de crimine; atamen sit Iudex secularis vult se immiscere, potest in hoc casu inhiberi à Iudice Ecclesiastico.

RESPondetur, quod immunitate priuatur haereticus, id est, qui pertinaciter credit aliquid contra fidem, cit. Constitut. Gregorij XIV. & docent communiter Doctores, & merito, quia delinquit contra Ecclesiam, ita vt eam funditus euertat, estque reus atrocissimi criminis laesa Maiestatis diuinae: tum quia immunitas Ecclesiae non conceditur contra potestatem Ecclesiae, sed crimen haereticis (vt *infra* num. 3. dicitur)

ceret) spectat ad potestatem Ecclesie: consequenter hæreticus capi censetur, vt tradatur potestati Ecclesie, ad quam spectat iudicare de hæresi. Vide Sylvestrum *verb. Immunitas*, 3. *quest.* 3. Ambrosinum *cap. 8. num. 1.* Gambacurtam *lib. 5. cap. 38.* Filliucium *tract. 1. §. 1.* *cap. 6. quest. 8. num. 15.* Couarruiam *lib. 2. variar. resol. cap. ultim.* Simanc. *tit. 46. num. 65.* Clarum §. *fin. quest. 30. num. 10.* & *quest. 36. num. 27.* Marth. *de iurisd. cap. 5. 2. num. 29.* Layman *lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 9.* Suar. *tom. 1. de relig. tract. 2. cap. 10.* Decian. *lib. 5. cap. 42.* & *lib. 6. cap. 28.* doctissimum Cardinalem de Lugo *tract. de fide, disp. 24.* & Farinacium *de carc. quest. 28.* qui subdunt id verum esse, etiamsi nondum sufficienter declaratus sit hæreticus, sed talis sufficienter præsumatur.

Obiicies, sæculares non possunt de crimine hæresis iudicare: ergo non possunt hæreticum ab Ecclesia extrahere.

Respondetur ex dictis, nego consequentiam, quia possunt extrahere, vt à foro Ecclesiastico, etsi non vt à potestate laica iudicetur. Vide Farinac. *in append. c. 13. ad fin. n. 178.*

Cæterum immunitate hæreticus non priuatur ob alia crimina à crimine hæresis distincta, sicuti contra Iodocum *in prax. cap. 106.* Peregrinum *de immunit. cap. 8. num. 13.* Couarruiam *2. var. cap. 20. num. 11.* Ambrosinum *cap. 8. num. 9.* Decianum *lib. 9. cap. 28. num. 4.* Tannerum *in 2. 2. disp. 5. quest. 8. dub. 1. num. 16.* Clarum *in pract. §. fin. quest. 30.* Sarpum *de iure asylo- rum, cap. 5. fol. 60.* Gambacurtam *lib. 4. cap. 8. & lib. 5. cap. 3. num. 6.* Bobadil. *tom. 1. lib. 3. cap. 14. num. 54.* Cutellium *de immunit. Eccles. lib. 1. & alios, quos citabam dub. 10. sect. 4.* aientes, quod in casu, quo de hæresi hæreticus non fuerit punitus, immunitate priuatur ob alia delicta, etiam à crimine hæresis distincta, ex eo quod indignus sit talis, qui ab Ecclesia defendatur, probabilius docent Azor *part. 2. lib. 9. c. 9. §. 3.* Sylu. *verb. Immunitas, 3. §. 3.* Suarez *de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 10. num. 13.* Farinacius *loc. infra citando, Filliucium tract. 1. §. 1. cap. 6. quest. 8. num. 15.* Bonac. *de legib. disp. 3. §. 3. n. 3.* Guttier. *lib. 3. pract. q. 1. num. 28.* Portel. *in dubiis Reg. verb. Ecclesia immunitas, n. 10.* & alij, quos citabam, & sequebar *cit. dub. 10. sect. 2.* itavt non possit Iudex sæcularis reum in tali casu à loco sacro extrahere, nisi intendat illum extrahere ob delicta priuationem immunitatis inducentia. Et probatur (vnde patet responsio ad fundamentum aduersariorum) quia cum non excipiatur delictum, non est cur excipiatur quoad illud persona.

Confirmatur, quia in cit. Constitut. Gregorij XIV. excipitur crimen hæresis, consequenter excipitur hæreticus solum ratione hæresis, quia verba sunt accipiendi formaliter, & quia cum immunitas Ecclesiastica sit fauorabilis, non debet restringi sine sufficienti fundamento, & ratione.

Confirmatur secundò, quia Gregorius XIV. in sua Constitutione omnino vetuit extrahi delinquentes, exceptis casibus in ea Constitutione expressis, & sublata facultate aliter interpretandi.

Confirmatur tertio, quia reliqua crimina non efficiunt delinquentem indignum immunitate: ergo propter reliqua non potest extrahi à loco sacro, & in carcerem detrudi.

Confirmatur quarto, quia in illis locis, in quibus hæretici impunè viuunt, & non puniuntur, gaudent immunitate in delictis non exceptis: ergo, &c. Vide Farinacium *in append. de immunit. cap. 13. num. 170.* & *de carc. quest. 28. num. 60.* & seq. vide etiam quæ dicebantur *cit. dict. dub. 10. sect. 4.* & quæ dicuntur *dub. 24. sect. 22.*

Ex his sequitur, quod multò minus privilegio immunitatis priuentur hæretici, qui ab hæresi recesserunt.

Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

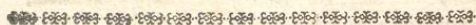
runt, quia non sunt amplius hæresis rei, vtpotè iam per poenitentiam Ecclesie matri reconciliati, & consequenter digni, qui ab eadem per immunitatem protegantur. Doctores supra citati communiter.

An autem immunitate priuetur, qui hæretico fauorem, vel auxilium quomodocumque præstat, & sic, vel alio modo de hæresi suspectus est, vt sortarius, seu maleficus, vel hæreticalis blasphemus, &c.

Respondetur affirmatiue, non quidem per se (vnde patet ad fundamentum oppositum Gambacurtæ mox infra annuendum) sed ratione hæresis, cuius suspicionem incurrit, quia cum hæresis crimen exceptum sit, & in animo consistat, & sic examinationem requirat, fit, quod quotiescumque delinquens illius suspicionem incurrit, ob bonum publicum, & ob fauorem fidei ab Ecclesia extrahi possit, vt examini subiiciatur, si non de iure, saltem ex consuetudine, etiam post Gregorianam rationabiliter introductam. Atque ita contra Gambacurtam *lib. 5. c. 38. n. 4.* (qui cum quadam limitatione negat, sumpta paritate ex aliis delictis exceptis, in quibus suspicio non sufficit, vt reus Ecclesie immunitate non gaudeat) ex communi docent Peña *in suis adnotat. ad 2. part. Director. Inquis. schol. §. 8. qui autem, Mar. Ital. lib. 1. cap. 5. §. 6. n. 59. & 104.* Ambrosin. *cap. 8. n. 10.* Lezana *verb. Immunitas, n. 14.* Diana *part. 1. tract. 18. resol. 38.* Farinac. *de immunit. c. 13. n. 175.* qui de inconcussa praxi testatur. Cutellius *de immunit. Eccles. lib. 1. q. 38.* licet ex alia ratione motus Barbof. *de irre Eccles. lib. 2. cap. 3. n. 125.* Peregrin. *cap. 8. n. 8.* & Bonacina *disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 4. num. 21.* & ita verè seruiatur in praxi. Vide etiam Cardinalem de Lugo *loc. supra cit. disp. 25.*

His adde quod Gregor. XIV. in cit. Constitut. §. 6. decernit, quod cognitio hæresis (& sic apostasie à fide, cum sit eiusdem speciei,) & sortilegi, si hæresim contineat, quamvis contrarium quoad sortilegium sentire videatur Valentia *tom. 4. disp. 6. q. 13. punct. 4.* ad forum tantum Ecclesiasticum spectet (in ordine ad quod immunitas Ecclesie locum non habet, vt ex probabiliori sententia DD. *dub. 10. sect. 12.* dicebam) nullumque ius in ea Iudices sæculares habeant, quod etiam decretum reperitur ab Innocentio IV. Bull. 1. & à Iulio III. Bull. 11. in cap. *accusatus, §. ult. cap. statutum, 1. cap. vt officium, §. ult. & cap. vt Inquisitionis, §. prohibemus, de hæreticis in 6.* & meritò, quia ex diuinis litteris, sacrisque Canonibus crimen hoc est diiudicandum; ideoque à solis Iudicibus Ecclesiasticis cognoscendum, quamvis debeat laicus Index suspectos de hæresi retinere, vt eos deinde Iudici Ecclesiastico tradat, vt præcipit Innocentius IV. Bull. 1. §. 4. Atque ita docent Clar. §. *hæresis, num. 4.* & §. *fin. quest. 96.* Simanc. *tit. 36. n. 1.* Alciat. *cap. 1. de offic. Ordin. n. 13.* Azor *tom. 1. lib. 8. cap. 18. q. 6.* & *tom. 2. lib. 3. cap. 4. §. 2.* & alij passim. Idque etiam agatur de questione facti, ex cit. cap. vt Inquisitionis, §. *prohibemus, de hæreticis in 6.* quia ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus: & quia (cum ibi dicatur: *Prohibemus quoque districtius Potestatibus, Dominis temporalibus, & Rectoribus, eorumque Officialibus supradictis, ne ipsi de hoc crimine, cum merè sit Ecclesiasticum, quoquo modo cognoscant, & iudicent*) ly quoquo modo, omnem speciem cognitionis excludit: est enim dictio generalis omnia comprehendens, vt patet ex l. 1. *vers. quoquo modo, ff. de testam. mille. iunct. gloss. ff. de fideicommiss. & notant Ruinus conf. 98. n. 11. & ol. 2. Roland. conf. 80. n. 37. vol. 3. & Cephal. conf. 28. n. 17. vol. 1.*) & sic licet olim Iudices sæculares potuerint de crimine hæresis cognoscere (vt patet ex §. *si verò, in Auth. de sanctiss. Episc. ex l. 1. §. fin. C. de summa Trinit. & ex legumque, §. ult. Cod. de hæreticis*), hodie nō possunt ex vi dicti capituli vt Inquisitionis, ubi id ipsis districtius, & sub pœna excommunicationis ipso facto incutenda prohibetur, vt dicebamus, & docent etiam Doctores,

- quos citat, & sequitur Sanctarellus in tract. de heresi, cap. 60. dub. 4. num. 21. Felinus in cap. cum sit, de foro com- per. Alexander in l. Titia, num. 13. ff. solut. matrim. Dec. in cap. 2. num. 24. de iudic. in fin. Tusch. verb. Index Eccle- siasticus, concl. 446. num. 4. Barbosa in c. l. Titia, num. 82. & in Collect. tom. 3. lib. 1. tit. 2. ap. 18. num. 9. Moura de ensal. sect. 3. cap. 1. num. 34. & Farinac. de ha. es. 3. 18. §. 4. num. 101. contra Cevallos part. 2. quæst. 56. n. 39. Seraphin. Freitas in 3. edit. de conf. ff. solut. 9. §. 5. num. 86. & Percir. de manu regia, part. 2. cap. 29. num. 4. cap. 43. num. 4. cap. 44. num. 14. cap. 50. num. 16. ap. 2. num. 41. & cap. 63. n. 18.
- 19 & 19. Quamvis hic, ubi pro parte affirmativa multas rationes adduxerit, quod scilicet quæstio facti crimi- nis heresis non sit magis spiritualis, quam quæstio facti aliorum spiritualium, de quibus Iudex secularis de facto cognoscit, propterea est causa beneficialis, matri- monialis, &c. & quod cognitio de quæstione facti non sit proprie, si contingat Iudicem seculari in hoc casu velle se immiscere, possit à Iudice Ecclesiastico inhiberi, ne procedat. Vide quæ dicebantur c. 8. d. b. 26. cap. 10. dub. 2. sect. 2. & c. 14. dub. 9. & 10.

DVBITATIO XXIII.

An immunitate priuetur qui committit crimen læsæ Maiestatis humanæ.

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 Committens crimen læsæ Maiestatis in personam Principis, non quidem spectato iure communi, sed tantum constitutione Gregoriana, priuatur immunitate.
- 2 Delictum læsæ Maiestatis in personam Principis est atrocissimum.
- 3 In crimine læsæ Maiestatis puniuntur affectus, effectus non sequuntur, & bona acquiruntur filio: potest de eo cognosci post mortem, & rei memoria damnari. Explicatur quinam, & quando committentes crimen læsæ Maiestatis priuentur immunitate Ecclesiæ.
- 4 Filij ob crimen læsæ Maiestatis excluduntur a suc- cessione parentum, & aliorum consanguineorum, licet solum parentes tale delictum commiserint.
- 5 Filij reorum læsæ Maiestatis puniuntur magis, ac filij hereticorum.
- 6 Filij hereticorum secundum probabiliorum opinionem Doctores succedunt ex testamento, & ab intestato ascendentibus, consanguineis, & extraneis Catho- licis.
- 7 Limita quod si de tempore commissi delicti hereditas matris, vel auitæ sit filio delata, filius ea non priua- tur ex crimine Patris, quia iam habet ius quæstum ad illam.
- 8 Amplia hanc limitationem procedere etiam si nondum cæperit rei possessionem.
- 9 Filia reorum læsæ Maiestatis excluduntur ab eorum successione, licet non priuentur legitima in bonis paternis, quia filia ob sexus infirmitatem minus ausura creditur, quam mares.
- 10 Filia reorum læsæ Maiestatis non priuantur sicut filij successione aliorum consanguineorum & extraneo- rum.
- 11 Filij, & filia reorum læsæ Maiestatis licet priuentur successione parentis, non priuantur tamen donatio- ne parentis, inter vivos, sicut nec priuantur filij hereticorum.
- 12 Textus in l. quisquis, C. ad l. Iuliam maiestatis, nihil de donatione disponit, sed tantum de succef- sione: at successio testati, & intestati nihil commu- ne habet cum donatione.
- 13 Ex incapacitate succedendi ex testamento, vel ab intestato non bene inferitur incapacitas acquirendi ex donatione.
- 14 Licet videatur militare in sententia Gantis eadem ratio de donatione ac successione, tamen in pœnali- bus non est arguendum ex identitate rationis.
- 15 Textus citatus ponderatur ubi disponit dictos filios esse in perpetuum egenos, & pauperes, quod tamen cum sit sub dubio, non est extendendum ob dictam pœnalitatem.
- 16 Filij, & filia reorum læsæ Maiestatis, priuantur modo quo supra dicebatur, donatione causa mortis.
- 17 Donatio causa mortis sapit naturam ultima vo- luntatis, & sic aequiparatur successioni ex testa- mento.
- 18 Filij reorum læsæ Maiestatis contrahunt pœnam infam- iæ, dummodo delictum sit notorium, nec possit illa revocari ratione celari.
- 19 Delictum læsæ Maiestatis ad hoc ut reorum filios in- famia afficiat debet esse notorium per sententiam, cum sine eo non videatur satis probatum.
- 20 Filij reorum læsæ Maiestatis non possunt ut infames ascendere ad sacros ordines, & Ecclesiasticas dignitates.
- 21 Nomine filiorum veniunt filij emancipati post deli- ctum, quia præsumuntur in fraudem emancipati, secus si multo ante delicti conspirationem emanci- pati fuerint.
- 22 Nomine filiorum veniunt etiam filij naturales, & spurij, qui cerè sint filij parentis delinquentis, ne plus honoris deus luxuria, quam castitati.
- 23 Item veniunt filij post delictum parentum geniti, non ante, etsi contrarium sit etiam satis proba- bile.
- 24 Nomine filiorum ob tale delictum non veniunt clerici, quia ratione dignitatis censentur exempti.
- 25 & 26. Clerici filij reorum læsæ Maiestatis non sunt inhabiles ad beneficium, & multo minus priuantur beneficiis acquisitis.
- 27 Item nomine filiorum quoad hanc pœnam non veniunt filia sœmæ.
- 28 Item non veniunt nepotes, quia nec ipsi exprimu- tur, & in materia odiosa non veniunt nisi expri- mantur.
- 29 Filij committentes crimen læsæ Maiestatis humane, aequiparantur filiis committentis crimen heresis, & ita sicut pœne hereticorum extenduntur ad nepotes via masculina, ita etiam extendi debent in crimine læsæ Maiestatis humane.
- 30 Filij mulieris & non patris committentis crimen læsæ Maiestatis humane non incurrunt pœnas supra- dictas.
- 31 Crimen læsæ Maiestatis humane in muliere non con- tingit, & leges accommodantur ad ea, quæ fre- quenter accidunt, & casti, quo contingat, est lenioris considerationis.
- 32 Pœna contenta in citata lege contra filios & filias reo- rum læsæ Maiestatis humane consuetudine derogata videtur, & ab hac consuetudine non esse in indi- cando recedendum, sentiunt Doctores.
- 33 Pœna contenta in citata lege licet non sint derogate, habent locum in filiis, & filiabus, si crimen sit com- missum à patre contra Imperatorem, vel Regem, vel eius lateri assistentem.
- 34 Lex quisquis, citata solum loquitur de crimine læsæ Maiestatis commisso adversus Imperatorem, Consi- liarios,